DAILY ASSAM

ৰাৱণক বিভীষণৰ সজ উপদেশ

মাধৱ কন্দলি

পাঠটো নিৰ্বাচন কৰাৰ উদ্দেশ্য ঃ

'ৰাৱণক বিভীষণৰ সজ উপদেশ' নামৰ পাঠটি মাধৱ কন্দলি বিৰচিত ৰামায়ণৰ পৰা লোৱা হৈছে। মাধৱ কন্দলিয়ে চতুৰ্দশ শতিকাতে বাল্মীকিৰ সংস্কৃত ৰামায়ণ অসমীয়ালৈ অনুবাদ কৰে। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক অসমীয়া ৰামায়ণ পদৰ সোৱাদ দিয়াৰ উদ্দেশ্যে এই কবিতাংশ পাঠ্যক্ৰমত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে।

কবি পৰিচিতি ঃ

মাধৱ কন্দলি প্ৰাক্‌শংকৰী যুগৰ শ্ৰেষ্ঠ কবি। তেওঁ চতুৰ্দশ শতিকাৰ বৰাহী ৰজা মহামাণিক্যৰ পৃষ্ঠপোষকতাত সংস্কৃত ৰামায়ণৰ পদ অসমীয়ালৈ ভাঙনি কৰে। আধুনিক ভাৰতীয় আৰ্য ভাষাসমূহৰ ভিতৰত মাধৱ কন্দলিৰ ৰামায়ণখনেই প্ৰথম ৰচনা। মাধৱ কন্দলিয়ে 'সপ্তকাণ্ড ৰামায়ণ পদবন্ধে নিবন্ধিলো' বুলি কৈছে যদিও ইয়াৰ পাঁচটা কাণ্ডহে পোৱা যায়। পিছৰ কালত মাধৱদেৱ আৰু শংকৰদেৱে ক্ৰমে আদিকাণ্ড আৰু উত্তৰাকাণ্ড ৰচনা কৰি মাধৱ কন্দলিৰ ৰামায়ণ সম্পূৰ্ণ কৰি তোলে। পাঁচটা কাণ্ডৰ মাজেদিয়ে তেওঁৰ কবি প্ৰতিভা সুন্দৰকৈ প্ৰকাশ পাইছে। শংকৰদেৱে তেওঁৰ কবি প্ৰতিভালৈ লক্ষ্য ৰাখি তেওঁক 'অপ্ৰমাদী' অৰ্থাৎ ভ্ৰান্তিহীন কবি বুলি অভিহিত কৰিছে।

মূল পাঠ ঃ

ৰাৱণ বসিয়া আছে পাত্ৰ সমন্বিতে।
বিষ্ণুত ভকত গৈয়া মিলিল তহিতে॥ ১

গহীন গম্ভীৰ ধীৰ বীৰ বিভীষণ।
ৰামত ভকত আতিশয় শুদ্ধমন॥ ২

ৰাজনয় সমুচিত ধৰ্মক জানন্ত।
ৰাৱণক সম্বুধিয়া বাক্য বুলিলন্ত॥ ৩

লংকা পুৰি হনুমন্ত গৈল যেন মতে।
আপুনিয়ো দেখিলাহা পাত্ৰ সমন্বিতে॥ ৪

কাহাৰ শকতি আছে এক ডেৰ কৰি।
শতেক সহস্ৰ পথ সাগৰক তৰি॥ ৫

নিসংশয় মনে আসি পশিল নগৰ।
সৰ্বদেশ চাহিল ফুৰিল ঘৰে ঘৰ॥ ৬

সীতাকো দেখিলে মাৰিলেক সেনাগণ।
বন ভাংগি সিথানকো কৰিলে উৎছন্ন॥ ৭

ইন্দ্ৰজিতে যুঁজিল যুদ্ধৰ যত ধৰ্ম।
নাগপাশে বান্ধিলেক ইকি যোগ্য কৰ্ম॥ ৮

দণ্ড বিহিলোহো ভাই ৰাখিলেক বধ।
লাঞ্জৰ অগনি লংকা কৰিলে দগধ॥ ৯

উত্তম অধম যে মধ্যম কহে মন্ত্ৰ।
সত্তৰ ত্ৰিবিধ কৰিবাক লাগে তন্ত্ৰ॥ ১০

এক্ৰৈক সুমন্ত্ৰী মোৰ বুদ্ধিত অপাৰ।
আপুনি সকলে জানা কি কহিবো আৰ॥ ১১

একেশ্বৰে মন্ত্ৰী যেবে কৰয় নিশ্চয়।
উত্তম বুলিয়া তাক কহে শাস্ত্ৰ নয়॥ ১২

অনেক মন্ত্ৰীৰ যেবে হোৱে একমতি।
মধ্যম বুলিয় তাক মন্ত্ৰৰ শকতি॥ ১৩

পুৰুষৰ তেজ নাহি দৈবেসে বোলয়।
অধম বুলিয় তাক শাস্ত্ৰৰ আন্বয়॥ ১৪

ৰাঘৱ মুনিষ যেন জগত বিদিত।
কহিলো কাহিনী যেন আমাৰ উচিত॥ ১৫

তপৰন্ত ৰাম বৰ পুৰুষ অগাধ।
লংকা ছুন কৰিবন্ত নাহিকয় বাধ॥ ১৬

সুগ্ৰীৱক সখা কৰি ৰাম মহাবলে।
সমদলে সাগৰ তৰিব অবিকলে॥ ১৭

জানো মই সীতা লক্ষ্মী জনক জীয়াৰী।
আৰ জানো ৰাম মধুসূদন মূৰাৰি॥ ১৮

ৰামৰ হাতত জানো মোৰ যাইব জীৱ।
তথাপি নিদিবোঁ সীতা জনকৰ জীৱ॥ ১৯

শুনি পাত্ৰ মেলে উঠি বোলে ৰাৱণত।
দুঃস্বপ্নৰ কথা প্ৰভু গুচায়ো মনত॥ ২০

প্ৰমাদত লংকা পুৰি গৈল হনুমন্তে।
আমি জানিলাত গহ নভৈলেক হন্তে॥ ২১

আছিলোহো হন্তে আমি সচকিত মনে।
কিসক কৰয় পৰাভৱ অল্পজনে॥ ২২

অস্ত্ৰ বলে ভৰি পুৰি আছে সব লংকা।
মনুষ্য ৰামক প্ৰভু নকৰিবা শংকা॥ ২৩

শুনিয়োক সভাসদ ৰামৰ চৰিত্ৰ।
পৰম সুৰস ৰস কৰ্ণৰ অমৃত॥ ২৪
সংসাৰ ব্যাধিক কৰৈ ইসে উপশাম।
নিৰন্তৰে উচ্চ কৰি বোলা ৰাম ৰাম॥ ২৫

কঠিন শব্দৰ অৰ্থ ঃ

পাত্ৰ — মন্ত্ৰী।
বিষ্ণু ভকত — ঈশ্বৰৰ একান্ত সেৱক।
তহিতে — তাত।
ডেৱ — ডেও, জাঁপ, সামান্য জঁপিয়াই দীঘলকৈ দিয়া খোজ।
তৰি — পাৰ হৈ।
উৎছন — নাশ।
নাগপাশ — পুৰণি কালত ৰণত শত্ৰুক বন্ধা সাপৰ নিচিনা জৰী।
লাঞ্জ — নেজ।
দগধ — পোৰা।
একৈক — এজন এজন।
বিদিত — জনা।
আন্বয় — অন্বয়, অৰ্থ, ব্যাখ্যা, মত।
অগাধ — বৰ গভীৰ।
অবিকল — হুবহু।
মধুসূদন — বিষ্ণুৰ এটা নাম, মধু দৈত্যক বধ কৰোঁতা।
মূৰাৰি — মূৰ নামৰ অসুৰৰ বৈৰী।
গহ — অহংকাৰ; কেৰেপ, গ্ৰাহ্য।

আৰ্হি প্ৰশ্ন

(ক) অতি চমু প্ৰশ্ন (প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰ মূল্যাংক— ১)

১। মাধৱ কন্দলি কোন যুগৰ শ্ৰেষ্ঠ কৱি?

২। সীতাক হৰণ কৰি নি ৰাৱণে ক'ত বন্দী কৰি ৰাখিছিল?

৩। 'অপ্ৰমাদী' শব্দৰ অৰ্থ কি?

৪। ইন্দ্ৰজিৎ কোন আছিল?

৫। ৰাৱণৰ পত্নীৰ নাম কি আছিল?

(খ) চমু প্ৰশ্ন (প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰ মূল্যাংক— ২ অথবা ৩)

১। 'নৈকেষী' কোন? তেওঁ বিভীষণক কিয় ৰাৱণৰ ৰাজসভালৈ পঠাইছিল?

২। 'নাগপাশ' কি? হনুমানক কোনে, কি কাৰণে নাগপাশেৰে বন্দী কৰি থৈছিল?

৩। হনুমানে কি দৰে লংকা নগৰীত জুই লগাইছিল?

৪। শংকৰদেৱ আৰু মাধৱদেৱে ৰামায়ণৰ কোন দুটা কাণ্ড ৰচনা কৰিছিল?

৫। উত্তম, মধ্যম আৰু অধম কোন মন্ত্ৰক কোৱা হয়? ৰাজকাৰ্য পৰিচালনা কৰোঁতে কোনবিধ মন্ত্ৰ ব্যৱহাৰ কৰা হয়?

(গ) দীঘল প্ৰশ্ন (প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰ মূল্যাংক— ৪ অথবা ৫)

১। বিভীষণে ৰাজসভালৈ গৈ ৰাৱণক কি কি সজ উপদেশ দিছিল?

২। সীতাক উদ্ধাৰ কৰিবৰ বাবে ৰামে কাৰ সহায় লৈছিল আৰু কেনেকৈ সাগৰ পাৰ হৈ সীতাক উদ্ধাৰ কৰিছিল?

৩। কবিতাটিৰ মাজেৰে প্ৰকাশিত হোৱা বিভীষণৰ চৰিত্ৰটি বিশ্লেষণ কৰা।

৪। মাধৱ কন্দলিৰ কাব্যিক প্ৰতিভা কবিতাটিৰ মাজেৰে কেনেদৰে প্ৰকাশ পাইছে বুজাই লিখা।

৫। বিভীষণৰ উপদেশ শুনাৰ পিছত ৰাজসভাত থকা পাত্ৰ মন্ত্ৰীসকলে ৰাৱণক কেনে ধৰণৰ উপদেশ দিছিল?

পাঠবোধ ঃ

'ৰাৱণক বিভীষণৰ সজ উপদেশ' কাব্যাংশ মাধৱ কন্দলিৰ 'ৰামায়ণ'ৰ সুন্দৰাকাণ্ডৰ অন্তৰ্গত। লংকাধিপতি ৰাৱণে সীতাক হৰণ কৰি নিয়াৰ পিছত, সীতাক বিচাৰি ফুৰা ৰামৰ লংকা অভিযানৰ কথা শুনি ৰাৱণৰ মাতৃ নৈকেষী চিন্তিত হৈ পৰিছিল। তেওঁ উপলব্ধি কৰিছিল যে ৰামৰ লংকা অভিযানে ৰাৱণৰ বিপদ অনাটো অনিবাৰ্য। তেওঁ ৰাৱণৰ ভয়ংকৰ বিপদৰ কথা বিভীষণৰ আগত ব্যক্ত কৰে আৰু সীতাক ৰামৰ হাতত গতাই দি ৰাৱণক সুপথলৈ ওভতাই আনিবলৈ ৰামভক্ত, ধীৰ, গম্ভীৰ বিভীষণক অনুৰোধ জনায়। মাতৃৰ অনুৰোধ ক্ৰমে বিভীষণে জ্যেষ্ঠ ভ্ৰাতৃ ৰাৱণক শুদ্ধ পথলৈ আনিবলৈ সজ উপদেশ প্ৰদান কৰিছে।

ওপৰঞ্চি তথ্য ঃ

প্ৰাক্-শংকৰী যুগৰ উল্লেখযোগ্য কবিসকল হ'ল ঃ মাধৱ কন্দলি, হেম সৰস্বতী, কবিৰত্ন সৰস্বতী, হৰিবৰ বিপ্ৰ আৰু ৰুদ্ৰ কন্দলি। 'ৰাৱণক বিভীষণৰ সজ উপদেশ' শীৰ্ষক পাঠটিত পুৰণি আখৰ-জোঁটনিৰ ঠাইত আধুনিক আখৰ-জোঁটনি ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে।

শিক্ষকৰ প্ৰতি ঃ

প্ৰাক্-শংকৰী যুগৰ কবিসকলৰ চমু আভাস দিয়াৰ লগতে পৃষ্ঠপোষক ৰজাসকলৰ চমু পৰিচয় দাঙি ধৰিব। 'ৰামায়ণ'ৰ বিষয়ে সম্যক জ্ঞান দিব।